

Bij wijze van introductie

Vanaf het einde 1977 was het een vaste, aangename gewoonte geworden in het ouderlijk huis om, rond het middaguur, samen iets te gaan gebruiken in het bekende café "Aux Trois Fontaines" dat nog steeds uitgebaat wordt in de Adolf Buylstraat. Vader Henri SMISSAERT (1899-1982) was toen reeds hoogbejaard maar nog zeer helder van geest en voor hem was het een korte, deugddoende wandeling en uitstap onder de mensen vanuit de Sint-Sebastiaanstraat langsheen het Wapenplein naar voornoemd trefpunt. Op zaterdag- en zondagmiddag vergezelde ik hen.

Aldaar werden heel wat reminescenties over het oude Oostende en haar toenmalige bewoners met graagte opgehaald. Vader Henri sprak zelden of nooit over politiek : hij leek daar voorgoed afstand van genomen te hebben, hoewel hij toch dat milieu goed kende en zelf een mooie, zeer langdurige politieke carrière achter de rug had. Zoals vele oude, wijs van jaren geworden mensen handelde hij bij voorkeur over zijn jeugd en over dat wat hen het diepst geroerd had van al : de twee wereldoorlogen.

Eens kwam het gesprek op 1914-1918 in onze stad en hij haalde heel terloops aan, dat het Oostendse weekblad "De Duinengalm", uitgegeven door de familie SMISSAERT-HOEVENAGHEL, aan deze periode een uitvoerig, erg goed gedocumenteerd en gedetailleerd feitenfeuilleton had gewijd en dat vanaf 1920 afgedrukt is geworden. Op mijn geïnteresseerde vraag verduidelijkte Henri SMISSAERT, dat zijn vader Aimé SMISSAERT (1876-1926) de bijstand gekregen had van enkele toegewijde medewerkers en informanten van wie Henri SMISSAERT zich na zovele jaren de namen niet meer kon herinneren. De teksten zijn dus in ruime mate gezamenlijk werk, maar dan wel onder supervisie en onder eindredactie van Aimé SMISSAERT zelf. Het is jammer, dat de oorspronkelijke papieren niet tot ons zijn gekomen. En tevens dat de diverse gebundelde jaargangen van "De Duinengalm", eigendom van de uitgever, verloren zijn gegaan in 1941, toen een brandbom op de drukkerij in de Sint-Sebastiaanstraat terecht kwam. En mocht er nog iets overgebleven zijn, dan heeft de grote watersnood van februari 1953 voor de totale, nu nog te betreuren liquidatie gezorgd...

Vele jaren reeds, vanaf hun ontstaan nog vóór de Eerste Wereldoorlog, waren de toenmalige Nederlandstalige katholieke Oostendse weekbladen "De Zeewacht" en "De Duinengalm" verwoede concurrenten van elkaar en elk telde een bepaald, trouw lezerspubliek. Het is waarschijnlijk en goed aan te nemen, dat Aimé SMISSAERT en zijn ploeg met het samenstellen en uitgeven van een eigen versie over "1914-1918 te Oostende" een zet met effect op het oog hadden tegen "De Zeewacht". Laatstgenoemde heeft insgelijks uitvoerige en gedetailleerde kopij besteed aan "1914-1918 : Oostende onder de Duitse bezetting" dat geschreven is door Alfons ELLEBOUDT en Gustaaf LEFÈVRE en dat trouwens kort daarop in een drie delen tellende boekvorm is uitgegeven geworden. Deze bron wordt door historici waar het past nog altijd gebruikt en waar nodig geciteerd.

Het feuilleton daarentegen van de hand van Aimé SMISSAERT en medewerkers is ongebondeld blijven sluimeren in vele kolommen van de nu vergeelde en broos geworden jaargangen van "De Duinengalm", die,

gedeeltelijk gered en bewaard gebleven, door ons niet bij name gekende personen gedeponereerd werden in de Oostendse Stadsbibliotheek, schatkamer van veel lokaal schriftelijk erfgoed.

Ons tijdschrift "De Plate" heeft thans het voornemen om uitvoerige en relevante uittreksels opnieuw onder de aandacht te brengen van haar vele lezers en lezeressen die oog en hart hebben voor wat nu voltooid verleden tijd is en niettemin gestalte geeft aan een boeiende brok Oostendse geschiedenis. Mogen wij allen er heel wat genoeg aan beleven !.....

Emiel SMISSAERT

SPIEGELBOLLEN

Iedereen kent de beroemde Antony-foto waarop we ENSOR zien in gezelschap van PERMEKE, ANTONY zelf en in de achtergrond de knecht "Gustje". De opname is in die zin merkwaardig dat ze in een spiegelbol getrokken is en quasi de hele kamer bol-ervormd reflecteert.

Maar wat waren toch die "spiegelbollen" ?

Het gaat in feite om donderballen, ook heksenballen genaamd. In de 19e eeuw hing men ze in de schouw (kleine diameters), of legde men ze op de schoorsteenmantel, of plaatste men ze op een speciale houder in de tuin.

Volgens de overlevering moesten ze dienen als afweermiddel tegen bliksem, duivel, en andere boze geesten.

Norbert HOSTYN

OVER DE OORSPRONG VAN OOSTENDE

door J.B. DREESEN

De oorsprong van Oostende wordt meestal verbonden aan de bouw van een eerste kerk, in het jaar 1071, die aan Sint-Pieter was gewijd. Als vaste bron wordt hiervoor VLIETINCK (1) aangehaald. Wij citeren deze tekst : "Iets dat minder opwerping lijdt is de bewering van denzelfden, kronijkschrijver (noot : hij spreekt hier over J. DE MEYERE) dat Robrecht de Fries - hetzij uit dankbaarheid om zijne overwinning over gravin Richildis, door hem aan de voorspraak van den Heiligen Petrus toegeschreven; hetzij op bevel van de Paus, om de moord zijn neefs uit te boeten - verscheidene kerken ter eer van dien Heilige deed bouwen of herstellen. Ook te Oostende bouwde hij eene kerk, aan den Prins der Apostelen toegewijd, ten jare 1071. 't Was de eerste kerk van Oostende". Einde van het citaat.

Als bron refereert VLIETINCK hiervoor naar : ANNALES b. 133 en DESPARS I, 211.

De eerste van deze bronnen is de ANNALES FLANDRIAE door Jacques DE MEYERE (2) en de tweede de CRONYCKE VAN DEN LANDE ENDE GRAEFSCHAPE VAN VLAENDEREN door Nicolaas DESPART van Brugge (3).

De Annales van J. DE MEYERE zijn van bij hun verschijnen in 1561 een rijke bron geweest waaruit alle echte en vermeende historicij van de Geschiedenis van Vlaanderen (OUDEGHERST, DESPART, J. MARCHANT, B. GRAMAYE, A. SANDERUS en vele andere tot in de 19de